

Szlak Orlich Gniazd. Trasa nr 5

Rozpocznijmy kolejną wędrówkę po Szlaku Orlich Gniazd. Tym razem będzie to trasa nr 5: Ryczów, Rodaki, Bydlin, Rabsztyn, Olkusz.

Smoleń, w którym ostatnio gościliśmy, leży na terenie skalistego **Pasma Smoleńsko-Niegowonickiego/Niegowonicko-Smoleńskiego** (długość: 22 km, szerokość ok. 5-8 km) – tj. ciągu wzniesień (wzgórz) obejmujących **Wyżynę Ryczowską**. Występujące na tym terenie wapienne skały tworzą **Ryczowski Mikroregion Skałkowy**. Są tutaj także liczne jaskinie, grotty, doliny i wąwozy. Latem występują tu **gwałtowne burze**. Wzgórza należące do Pasma Smoleńsko-Niegowonickiego, to: Zamczysko, Kaczmarkowa Skała, Straszkowa Góra, Ruska Góra, Góra Dębowa.

Ruszamy do **Ryczowa**. (położony ok. 6 km. Od Ogrodzieńca). To piękna, malownicza wieś. Można tu podziwiać białe ostańce skalne. Znajdują się tutaj **ruiny strażnicy**, wybudowanej prawdopodobnie w XIV w. przez króla Kazimierza Wielkiego. Składała się ona z wieży mieszkalno-obronnej, fosy, wałów drewniano – ziemnych, dziedzińca, pomieszczeń gospodarczych. W okolicach Ryczowa znajdują się **skaliste wzgórza (m. in. Zamczysko, Góra, Straszkowa Góra, Ruska Góra, Góra Dębowa) i skały wapienne (m. in. Kaczmarkowa Skała)**.

Z Ryczowa pojedźmy do Rodak. Po drodze można zobaczyć wzniesienie nieopodal wsi **Żelazko**. Kierujemy się przez las w kierunku Klucz, do **Rodak**. Znajduje się tutaj **cenny zabytek – modrzewiowy kościół pw. Św. Marka** (być może zbudowany w 1601 r.) oraz **drewniana dzwonnica** (z XVIII lub XIX w.). W Rodakach rozpościera się **wzniesienie Świniuszka**, w którym znajduje się **Jaskinia Na Świniuszcze (Bręczki, dł. 127 m., szer. 37 m)**. U podnóża wzniesienia tryska **źródło**.

Z Rodaków udajmy się do **Bydlina**, po drodze mijając **Ryczówek i Kwaśniów**. Na szczycie wzniesienia znajdującego się w Bydlinie, znajdują się **ruiny strażnicy**, która niegdyś była złożona z wieży, domu mieszkalnego, dziedzińca, muru obwodowego i wieży bramnej. Kolejnymi właścicielami zamku byli: rycerz Niemierza herbu Strzała (1388 r.), Bonerowie (przebudowali zamek na kościół katolicki), arianin Jana Firleja (w ok. 1520 r. przemianował kościół na zbór braci polskich), Mikołaj Firlej (zamienił go na świątynię katolicką pw. Krzyża Świętego). Kościół został zniszczony przez Szwedów w 1655 r.

Wokół Bydlina, rozciągają się pola, na których w dniach 17-18 listopada 1914 r. Legioniści Józefa Piłsudskiego (IV i VI batalion piechoty I Brygady Legionów Polskich), stoczyli słynną bitwę z wojskami rosyjskimi, zwaną **bitwą pod Krzywopłotami, która spełniła ważną rolę strategiczną w zakresie walk o niepodległość Polski podczas I Wojny Światowej – zatrzymała bowiem ofensywę rosyjską**. Józef Piłsudski nazwał Bitwę pod Krzywopłotami - „**krzywopłockimi legionowymi Termopilami**”. Została ona upamiętniona na jednej z tablic, na której wyryto napis: „**KRZYWOPŁOTY 14 XI 1914**”, umieszczonej na **Grobie Nieznanego Żołnierza w Warszawie**.

Polegli legionieści zostali pochowani w zbiorowej mogile znajdującej się na bydlińskim cmentarzu. Na grobie wznosi się kamienny krzyż (wysoki na 7 m.). W każdym roku, z okazji Święta Niepodległości Polski, celebrowane są tutaj uroczystości, w których uczestniczą wysocy rangą urzędnicy państwowi. Na Bydlińskim wzgórzu widnieją jeszcze **ślady polskich okopów z czasów I wojny światowej**.

Żegnamy Bydlin i przez **Kolbark** oraz **Jaroszowiec** udajemy się do **Rabsztyna**, gdzie na wapiennym wzgórzu wznoszą się **ruiny średniowiecznego zamku rycerskiego**. Został on zbudowany w połowie XIV w., za czasów króla Kazimierza Wielkiego. Posiadał wysoką, okrągłą wieżę, która nie dotrwała do czasów dzisiejszych. Kolejnymi właścicielami zamku byli: Spytko z Melsztyna, rodzina Toporczyków/Tęczyńskich (wzmocnili zamek), Andrzej Rabsztyński i jego matka Barbara (1507 r.), Andrzej z Kościelca (od 1511 r.), Bonerowie (XVI w.), Jan Firlej, Zygmunt Myszkowski (XVII w.), Michał Kazimierz książę Radziwiłł, wdowa po nim Katarzyna, Aleksander Dominik Wielopolski z żoną Ludwiką Marią z Sapiehów, szambelan Mieczkowski (1765 r.).

W 1657 r. zamek został spalony przez Szwedów. W XVIII w. popadał w ruinę i nikt już się nim nie zajmował. W XX w. wysadzono wieżę zamku. Obecnie pozostały jedynie ruiny: pozostałości zamku górnego i dolnego, bramy wjazdowej, murów zewnętrznych, fosa ziemna, ślady mostu oraz „tron” – pozostałość okna. Obecnie na zamku przeprowadzono wiele prac rewitalizacyjnych. Można podziwiać zrekonstruowaną wieżę strażniczą i bramę główną. Odbývają się tutaj **turnieje rycerskie**.

Z Rabsztyna kończymy trasę w **prastarym mieście Olkuszu**, gdzie już z daleka widać **Bazylikę Mniejszą pw. Św. Andrzeja Apostoła z dzwonnica**. Przyjmuje się, że Olkusz powstał w XII w. w dzielnicy zwanej **Starym Olkuszem**. Miasto słynęło dawniej z wydobycia **rud srebra i ołowiu**. Działała tutaj **mennica królewska**. Obecnie funkcjonuje tutaj **kopalnia rud cynku i ołowiu**.

To jeszcze nie koniec naszej wędrówki po Szlaku Orlich Gniazd.

Źródła:

-Dariusz Kmiotek, Na Jurajskim Szlaku. Ilustrowany przewodnik po Jurze, Wyd. IV popr., P.H.U. DIKAPPA Dąbrowa Górnicza – Strzemieszyce;

-Pasma Smoleńsko-Niegowonickie, https://pl.wikipedia.org/wiki/Pasma_Smole%C5%84sko-Niegowonickie, dostęp: 21.04.2020;

-Ryczów (województwo śląskie), [https://pl.wikipedia.org/wiki/Rycz%C3%B3w_\(wojew%C3%B3dztwo_%C5%9Bl%C4%85skie\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Rycz%C3%B3w_(wojew%C3%B3dztwo_%C5%9Bl%C4%85skie)), dostęp: 21.04.2020;

-Rodaki, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Rodaki>, dostęp: 21.04.2020;

-Świniuszka, <https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awiniuszka>, dostęp: 21.04.2020;

-Bydlin, <https://pl.wikipedia.org/wiki/Bydlin>, dostęp: 21.04.2020;

-Bitwa pod Krzywopłotami, https://pl.wikipedia.org/wiki/Bitwa_pod_Krzywop%C5%82otami,
dostęp: 21.04.2020;

-Zamek w Rabsztynie, https://pl.wikipedia.org/wiki/Zamek_w_Rabsztynie, dostęp:
21.04.2020.

Opracowała: Iwona Rams z ZS Nr 1 w Olkuszu